

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโพธิ์

โรคแอนแทรกซ์ ภัยร้ายจากวัวติดเชื้อ

การติดต่อของโรคแอนแทรกซ์มาสู่คนมี 3 ทาง

- 1.ทางเดินหายใจ อาการคล้ายหวัด มีไข้ ตัวสั่น ไอ เจ็บหน้าอก
หายใจลำบาก(มักเสียชีวิต 3-5 วัน หลังรับเชื้อ)
- 2.การสัมผัสสัตว์ป่วย เป็นแผลเนื้อตายสีดำๆ ขอบแผลจะนูน
เป็นวงคล้ายแผลพุพอง(Eschar)
- 3.การกินเนื้อสัตว์ที่มีอาการป่วย มีไข้ อาเจียน
ปวดท้องอย่างรุนแรง ท้องเสีย ฉายเพลวปนเลือด
และช็อค เสียชีวิต

โรคแอนแทรกซ์ คืออะไร

โรคแอนแทรกซ์ เป็นโรคติดเชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส แอนแทรกซิส (Bacillus anthracis) ซึ่งเป็นเชื้อแบคทีเรียแกรมบวก รูปร่างเป็นเส้นยาวรี (Gram positive rod) มักพบในดินและอาจทำให้เกิดการติดเชื้อในสัตว์ที่เลี้ยงในบ้าน หรือสัตว์ป่าได้ โรคนี้พบได้ทั่วโลก แต่เร็ว ๆ นี้มีข่าวการระบาดในประเทศเพื่อนบ้านของไทยจึงทำให้มีคณสนใจมากขึ้น และแนะนำให้เฝ้าระวังกัน โดยคนเราสามารถรับเชื้อนี้ได้ จากการสัมผัสสัตว์ที่ติดเชื้อ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสัตว์ต่างๆ เช่น ผม ขน เนื้อ หรือนม เป็นต้น แต่แอนแทรกซ์จะไม่สามารถติดต่อจากคนสู่คนได้

เราติดโรคแอนแทรกซ์ได้อย่างไร ?

คนเราสามารถติดได้เมื่อสปอร์ของแบคทีเรียหลุดเข้ามาในร่างกายเพาะตัวขึ้นเกิดการแบ่งตัว และแพร่กระจายไปยังส่วนอื่นๆ ของร่างกาย แบคทีเรียจะผลิตสารพิษ (Toxins) และทำให้เกิดอาการที่รุนแรงได้

สปอร์สามารถเข้าร่างกาย ทั้งทางการหายใจ การโดนบาดหรือมีแผลที่ผิวหนัง ดื่มน้ำ หรือกินอาหารที่ปนเปื้อน โดยเฉพาะนมที่ไม่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์ หรืออาหารสุกดิบ นอกจากนี้ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ก็มีความเสี่ยงสูง

โรคแอนแทรกซ์ มีอาการอย่างไร ?

โรคแอนแทรกซ์ แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ซึ่งจะมีอาการแสดงแตกต่างกัน เนื่องจากสปอร์ของแบคทีเรียสามารถเข้าสู่ร่างกายคนได้หลายทาง อาการจึงสามารถแบ่งได้ดังนี้

แอนแทรกซ์ในทางเดินหายใจ มักเกิดจากที่สูดดมเชื้อแบคทีเรียเข้าไป มักพบในคนที่สัมผัสผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการปนเปื้อน เช่น ในอุตสาหกรรมที่มีการตัดขนสัตว์ หรือแปรรูปขนสัตว์ให้เป็นเสื้อผ้า มีรายงานในคนที่ตกลองขนสัตว์ (Animal hide drums) เป็นต้น มักมีอาการไข้ หนาวสั่น อึดอัดแน่นหน้าอก ไอ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน สับสน มีน้ำหิว เหงื่อออกมากจนชุ่ม อ่อนเพลียมาก และปวดเมื่อยตามตัว

แอนแทรกซ์ที่ผิวหนัง มักเกิดจากการปนเปื้อนที่ผิวหนังที่รอยขีด หรือแผลถลอก มีตุ่มหนองซึ่งมักจะคัน รอบแผลจะมีอาการบวมมาก ต่อมาก็มักพบแผลลึกที่มีศูนย์กลางเป็นสีดำ ซึ่งระยะนี้มักจะไม่คัน ส่วนมากแผลมักพบที่บริเวณหน้า คอ แขน หรือมือ เพราะมักเป็นส่วนที่สัมผัสสกปรก

แอนแทรกซ์ในทางเดินอาหาร มักเกิดจากการกินอาหารสุกดิบ หรือน้ำนมที่ไม่ผ่านการฆ่าเชื้ออย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในประเทศที่อาจไม่ได้มีการฉีดวัคซีนต้านแอนแทรกซ์ในปศุสัตว์อย่างสม่ำเสมอ หรือไม่ได้มีการตรวจก่อนทำการฆ่าและเนื้อมาขายหรือบริโภค ผู้ติดเชื้อมักมีอาการไข้ หนาวสั่น เจ็บคอเวลากลืน เสียสับสน ท้องบวม ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอโต คลื่นไส้ อาเจียน บางครั้งอาจมีอาเจียนเป็นเลือด หน้าแดง ตาแดง ปวดท้อง ปวดศีรษะ ถ่ายเหลว ถ่ายเป็นเลือด ท้องบวม หรือหมดสติเป็นลมได้

แอนแทรกซ์จากการฉีดยาเข้าเส้น พบได้น้อย แต่มีรายงานในยุโรป ในผู้ติดยาเสพติดแบบฉีดเข้าเส้น เช่น เฮโรอีน อาจมีไข้ หนาวสั่น ที่ผิวหนังบริเวณที่ฉีดมักพบเป็นกลุ่มฝีหนองขนาดเล็กหรือฝีที่บวมขึ้นมา ต่อมาก็อยมักมีแผลตรงกลางสีดำที่ไม่เจ็บ แต่บวมรอบแผล ถ้าฉีดลึกอาจมีฝีหนองขนาดใหญ่ใต้ชั้นผิวหนังได้ แม้อาการจะคล้ายกลุ่มแอนแทรกซ์ที่ผิวหนัง แต่อาจจะทำให้เกิดการกระจายได้อย่างรวดเร็วเมื่อเชื้อเข้ากระแสเลือด

โรคแอนแทรกซ์ มีวิธีการตรวจวินิจฉัยอย่างไร ?

แพทย์จะวินิจฉัยจากอาการที่สงสัย ร่วมกับความเสี่ยง หากเกิดจากการหายใจ ควรตรวจเอกซเรย์ หรือ การตรวจซีทีสแกน โดยอาจเห็นมีน้ำในปอด หรือ ช่องอกที่กว้างขึ้น (Mediastinal widening)

การวินิจฉัยยืนยันสามารถทำได้โดยการวัดแอนติบอดีหรือระดับพิษในเลือด หรือตรวจแบคทีเรียบาซิลลัส แอนทราซิสในสิ่งส่งตรวจ ซึ่งได้แก่ เลือด ฝอยที่มียโรค น้ำไขสันหลัง เสมหะ หรือน้ำในปอด โดยหากเก็บสิ่งส่งตรวจก่อนให้ยาปฏิชีวนะ จะทำให้มีโอกาสสามารถพบเชื้อได้มากขึ้น

โรคแอนแทรกซ์ มีวิธีการรักษาอย่างไร

รักษาได้ด้วยยาปฏิชีวนะ ได้แก่ เพนนิซิลิน ด็อกซีไซคลิกลิน หรือกลุ่มควิโนโลน นอกจากนี้ยังมียาที่ต้านพิษที่สร้างจากเชื้อและเป็นยาปฏิชีวนะด้วย คือ คลินดาไมซิน ลิเนโซลิด

บางรายอาจต้องใช้ยาปฏิชีวนะหลายขนานหากมีอาการรุนแรง เช่น ถ้าติดเชื้อในเยื่อหุ้มสมอง ต้องใช้ยาอย่างน้อย ๓ ตัว โมโนโคลนอลแอนติบอดี (Monoclonal antibody) และอิมมูโนโกลบูลิน (Immunoglobulin) ที่จำเพาะกับเชื้อก็มีการนำมาใช้ด้วย

ผู้ป่วยบางรายแม้ว่าจะฆ่าเชื้อแบคทีเรียได้แล้ว แต่พิษจากเชื้ออาจยังมีผลรุนแรงที่ต้องนอนในหอผู้ป่วยวิกฤต หรือต้องใส่ท่อช่วยหายใจ

โรคแอนแทรกซ์ มีวิธีป้องกันอย่างไร ?

หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ที่ป่วย รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสัตว์ต่าง ๆ เช่น ของขำร่วยจากขนหรือหนังสัตว์ งดการกินน้ำหรือนมที่ไม่ได้ผ่านการฆ่าเชื้อหรืออาจมีการปนเปื้อน งดกินเนื้อสัตว์ที่อาจมีเชื้อโดยเฉพาะหากปรุงดิบหรือกึ่งสุกดิบ

ผู้ที่สัมผัสเชื้อแล้ว แต่ยังไม่มีอาการ แนะนำให้กินยาป้องกันหลังสัมผัส (Post exposure prophylaxis; PEP) โดยต้องกินยาปฏิชีวนะดอกซีไซคลิน หรือกลุ่มควิโนโลน นานถึง ๖๐ วัน

โรคแอนแทรกซ์ มีวัคซีนป้องกันโรคหรือไม่ ?

วัคซีนแอนแทรกซ์ เดิมมีให้ใช้ได้เฉพาะบางกลุ่มที่มีความเสี่ยง เช่น ในค่ายทหาร หรือในห้องปฏิบัติการ แต่ต่อมามีการขยายการใช้ในผู้ที่สัมผัสเชื้อที่สงสัยว่าเป็นหรือมีอาการแสดง และผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคแล้ว